

Å velge kompetansetiltak

Kompetanse er viktig for god kvalitet i barnehage, skole, SFO, PP-tjenesten og i fag- og yrkesopplæring. Kvalitet krever helhetlig og langsiktig jobbing, både med individuelle og kollektive kompetansetiltak.

ARTIKKEL | Sist endret: 22.01.2026

Formålet med kompetanseutvikling er å utvikle kunnskap, ferdigheter og holdninger, som igjen vil gi forbedret praksis og dermed forbedret læring og utvikling. Kompetanseutvikling er altså et kvalitetsutviklingstiltak. I Norge deler vi kompetanseutvikling inn i etter- og videreutdanning. Etterutdanning omfatter organiserte opplæringsaktiviteter som har læring og utvikling som mål. Videreutdanning har en form for sluttvurdering som sier noe om deltakerens læringsutbytte og gir uttelling i form av studiepoeng.

Vellykkede kompetansetiltak baserer seg ofte på klare mål og en god prosess for å jobbe med kvalitetsutvikling. Tiltakene bør henge godt sammen med rammeplaner og læreplaner. Kompetanseutvikling fungerer best når det er

- forankring i hele organisasjonen
- innsats over lengre tid
- utprøving av og refleksjon over ny praksis
- sammenheng mellom lærernes verdisyn og læringssyn og det som formidles gjennom rammeplan og læreplanverk
- samarbeid om utvikling av det profesjonelle fellesskapet

Kompetansetiltak

For at barnehager, skoler, PP-tjenesten og fagopplæring skal utvikle seg kan både individuelle og kollektive kompetansetiltak være hensiktsmessige. For å jobbe helhetlig og langsiktig bør både det individuelle og det kollektive forankres i det lærende fellesskapet. Det finnes flere statlige ordninger som støtter både individuell og kollektiv kompetanseutvikling.

De tre tilskuddsordningene for statlig støtte til kompetanseutvikling (kollektiv kompetanseutvikling og videreutdanning) skal ses i sammenheng og forsterke hverandre, og skal bidra til at kommunen, fylkeskommunen og private eiere har et likeverdig tilbud som fremmer læring, utvikling og trivsel hos alle barn, elever og voksne deltakere. Som del av dette skal ordningene bidra til å bygge kompetanse for å ivareta samiske perspektiver, forebygge utenforskap, fremme inkludering og gi et tilpasset pedagogisk tilbud til alle barn, elever og voksne deltakere, inkludert de som får individuelt tilrettelagt tilbud og opplæring.

Tilskuddsordninger

Tilskuddsordningene for kollektiv kompetanseutvikling skal bidra til å øke kompetansen og kvaliteten i barnehager, grunnskoler og videregående skoler, PP-tjenesten, lærebedrifter, i kommuner og fylkeskommuner, og hos universiteter og høyskoler.

Ordningene skal **styrke kollektiv kompetanse** i barnehager, skoler, PP-tjenesten og fag- og yrkesopplæringen ut fra lokale behov. Dette skal skje gjennom partnerskap med universiteter og høyskoler, eller samarbeid med fagskoler eller eventuelt andre relevante kompetansemiljøer. Kommuner, fylkeskommuner, private eiere og universiteter eller høyskoler skal samarbeide om å vurdere kompetansebehovene og planlegge og gjennomføre tiltak. Universiteter og høyskoler som bidrar i kompetanseutviklingen skal sørge for at erfaringene fra partnerskapet styrker lærerutdanningene.

Videreutdanning

Individuell kompetanseutvikling gir den enkelte ansatte mulighet til å utvikle seg innenfor spesifikke områder. Den individuelle kompetanseutviklingen må også sees i sammenheng med det kollektive behovet.

- **Videreutdanning** gir deltakerne studiepoeng.

Etterutdanning og andre kompetansehevingstiltak

Etterutdanning omfatter organiserte opplæringsaktiviteter som barnehage- og tjenestebasert kompetanseutvikling som kan være arbeidsplassbasert med en varighet over flere år, og kurs, seminarer, hospitering og konferanser.

- **Kompetansepakker** fra Udir gir faglig påfyll og støtte til å utvikle kompetanse og praksis i barnehager, skoler, PP-tjenesten, lærebedrifter og prøvenemder.

- **Arbeidsbasert kompetanseutvikling** gjennomføres på arbeidsplassen i skole, barnehage eller lærebedrift, hvor arbeidsplassen blir brukt som læringsarena. Se mer om [arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning \(ABLU\)](#), [yrkesfaglærer2](#) og [hospiteringsordning](#).
- **Utdannings- og rekrutteringsstipend** er utdanningsstipend for ansatte som mangler godkjent lærerutdanning. Kommuner, fylkeskommuner og private skoler kan også søke om rekrutteringsstipend til personer som ennå ikke er ansatt i skolen.
- **Læringsmiljøprosjektet** innebærer systematisk arbeid for godt læringsmiljø i barnehage og skole.

Barnehagen og skolen kan tilrettelegge for at den individuelle kompetanseutviklingen kommer hele fellesskapet til gode og er forankret i lokale behov.

[Se mer om Udirs tilbud for etter- og videreutdanning](#)

Den individuelle kompetanseutviklingen bør komme hele fellesskapet til gode, og være forankret i lokale behov.

Roller og ansvar

Kommuner, fylkeskommuner og private eiere har plikt til å arbeide med kvalitetsutvikling, og har ansvar for kompetanseutvikling drives i samsvar med lover og forskrifter, inkludert rammeplaner og læreplaner.

Kommuner, fylkeskommuner og private eiere utvikler egne mål for kompetanseutviklingen i sine barnehager, skoler og lærebedrifter, og må vurdere hvilke tiltak som kan bidra til å nå dem. De ansatte i barnehager og skoler skal involveres i prosessen med å vurdere behov for kompetanseutvikling, og valg av tiltak. I yrkesopplæringen er det viktig med et godt samarbeid med arbeidslivet.